

Norm for lærertetthet

Ny kunnskap om klassestørrelse i norske skoler

Dette arbeidsnotatet undersøker hvordan lærerressurser disponeres i grunnskolen og hvordan elever organiseres i grupper og klasser. Undersøkelsen tyder på at de gamle klassesdelingsreglene som ble opphevet i 2003 fortsatt er viktige referanser når elever grupperes i klasser.

RAPPORT | SIST ENDRET: 17.02.2023

Tittel:

Organisering av klasser og undervisning i grunnskolen - Femte delrapportering fra Evaluering av norm for lærertetthet

Rapporten:

Last ned rapporten hos NIFU (PDF)

Forfatter:

Rune Borgan Reiling

ISBN:

978-82-327-0586-3 (Nettutgave)

Utgiver:

NIFU

År:

2023

Om undersøkelsen

Notatet er basert på en spørreundersøkelse til skoleledere om klassestørrelse på tvers av trinn og fag, samt og data fra Grunnskolens informasjonssystem, GSI. Formålet er å undersøke hvor store klasser elevene går i gjennom skoleløpet. Viktige referanser i analysene er klassesdelingstallene som gjaldt fram til 2003 og norm for lærertetthet som ble innført fra 2018.

Fram til 2003 fastslo opplæringsloven at maksimal klassestørrelse på første trinn var 18 elever, og 28 elever på resten av barne- og mellomtrinnet. På ungdomstrinnet var maksimal klassestørrelse 30 elever. Med lærernormen ble gruppestørrelsen regulert på nytt, men da på hovedtrinnene og ikke per klasse. Nå skal det maksimalt være 15 elever per lærer i ordinær undervisning på 1.–4. trinn og maksimalt 20 på 5.–10. trinn. Normen sier altså ikke noe om klassestørrelse. Fordi det ikke rapporteres om klassestørrelse i Grunnskolens informasjonssystem gir NIFUs notat ny kunnskap om elevenes hverdag.

Se også:

Første delrapport:

[Evaluering av norm for lærertetthet](#)

Andre delrapport:

[Hva vet vi om effekten av økt lærertetthet på elevenes læringsutbytte?](#)

Tredje delrapport:

[Evaluering av norm for lærertetthet](#)

Fjerde delrapport:

[Lærertetthet i koronapandemiens første år](#)

[Se også vårt statistikknotat om lærernormen fra 2018](#)

Hovedfunn

- Få skoler har klasser med flere enn 28 elever på barnetrinnet og 30 elever på ungdomstrinnet.
- Fysiske rammer begrenser bruken av ekstra lærerressurser.
- Smågruppeundervisning er mindre vanlig

Få skoler rapporterer om store klasser

Tallene fra skolelederundersøkelsen (2022) viser at den gjennomsnittlige klassestørrelsen øker gjennom grunnskoleløpet, fra i gjennomsnitt 17 elever per klasse på 1. trinn til 22 elever per klasse på 10. trinn. Få skoler har klasser med flere enn 28 elever på barnetrinnet og 30 elever på ungdomstrinnet.

Klassedelingsreglene fra før 2003 (maksimalt 18 elever per klasse på 1. trinn, 28 elever per klasse på

barnetrinnet og 30 elever på ungdomstrinnet) ser dermed fortsatt ut til å være en minimumsreferanse for kommuner og skoler.

Unntaket er på 1. trinn, der over 40 prosent av klassene er større enn det som var regelen for 1. trinn før 2003.

Fysiske rammer begrenser bruken av ekstra lærerressurser

Lærertettheten på hovedtrinnene (1.–4. trinn, 5.–7. trinn og 8. –10. trinn) har økt etter innføringen av norm for lærertetthet i 2018, og nesten 90 prosent av grunnskolene oppfylte normkravene i skoleåret 2021–22. Men skoleledere oppgir at de ekstra lærerressursene ofte benyttes i eksisterende klasser fremfor å opprette nye klasser med færre elever.

For få klasserom gjør det vanskelig å dele klassene i to eller i mindre grupper og kunne undervise disse parallelt. Det er derfor vanlig å bruke ekstra lærer- eller assistentressurser i klasse/basisgrupper. Det gjelder særlig i fag som er relatert til grunnleggende ferdigheter, som norsk, engelsk og matematikk, og oftest på de laveste trinnene i grunnskolen. Bruken faller gjennom barneskolen, men tiltar igjen på ungdomsskolen.

Likevel opprettes det vanligvis en ny klasse når antall elever på trinnet passerer 30. Å bruke ekstra lærer- og assistentressurser i klassen er vanligere på store skoler og skoler som akkurat oppfyller norm for lærertetthet, enn på mindre skoler der lærertettheten er høyere.

Smågruppeundervisning er mindre vanlig

Undervisning i mindre grupper er vanligst i matematikk, norsk og engelsk på de laveste trinnene.

Undervisning i mindre grupper er imidlertid mindre vanlig enn å bruke ekstra lærer- eller assistentressurser i klassene. Flere studier viser at ekstra lærere i klasserommet kan ha en positiv effekt på elevenes prestasjoner, men at organiseringen av lærerressursene er avgjørende for hvorvidt en finner effekter på elevenes læring.